

USTAWA

z dnia

o repatriacji

W celu realizacji zapisanego w art. 52 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawa osób pochodzenia polskiego do osiedlenia się na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi się, co następuje:

Art. 1.

1. Repatriantem jest zamieszkała na stałe za granicą osoba narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego, która przybywa do Rzeczypospolitej Polskiej z zamiarem osiedlenia się na stałe.
2. Prawa repatrianta może uzyskać również osoba narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego, mająca obywatelstwo obce, lub nie posiadająca żadnego obywatelstwa, przebywająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się lub na zamieszkanie na czas oznaczony, o których mowa w ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 114 poz. 739, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126), jeżeli oświadczy właściwemu organowi administracji, że zamierza osiedlić się w Rzeczypospolitej Polskiej na stałe.

Art. 2.

1. Jeżeli repatriant nie ma obywatelstwa polskiego, uzyskuje je z mocy prawa z chwilą przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2, uzyskuje obywatelstwo polskie z chwilą uprawomocnienia się decyzji stwierdzającej jej narodowość polską lub pochodzenie polskie oraz nabycie obywatelstwa polskiego w trybie niniejszej ustawy.

Art. 3.

Osoby, które mają uprawnienia repatrianta są w swych prawach i obowiązkach zrównane z obywatelami polskimi zamieszkałymi w kraju. Dotyczy to w szczególności:

- 1) zaliczenia do stażu pracy okresów pracy poza granicami kraju,
- 2) uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy okresów pracy lub innych zdarzeń warunkujących prawo do emerytury lub renty, które miały miejsce poza granicami kraju,
- 3) uwzględnienia przy określaniu uprawnień w zakresie świadczeń dla bezrobotnych zdarzeń jakie miały miejsce poza granicami kraju przed przybyciem do Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4.

1. Studentom i uczniom szkół średnich narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego przybywającym z Albanii, Bułgarii, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czech, Estonii, Federacyjnej Republiki Jugosławii, Litwy, Łotwy, Republiki Macedonii, Słowacji, Słowenii, Węgier, Wspólnoty Niepodległych Państw, przysługują stypendia w wysokości wypłacanej stypendystom polskim. Jednakże powtarzanie roku bez utraty stypendium może nastąpić tylko raz. W miarę potrzeby studentom tym i uczniom zapewnia się naukę na studium wstępnym dla nauki języka polskiego i wyrównania różnic programowych na zasadach przewidzianych dla studentów-cudzoziemców.
2. Przyjęcia studentów i uczniów, o których mowa w ust. 1, przysługują w ramach limitów rocznych określanych, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego.

Art. 5.

1. Repatriantom przybywającym z azjatyckich terenów byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich udziela się niezbędnej pomocy materialnej. Dotyczy to w szczególności:
 - 1) zapewnienia mieszkania,
 - 2) zapewnienia pracy,

- 3) nieodpłatnego przeszkolenia zawodowego oraz w zakresie doskonalenia języka polskiego,
 - 4) zapomogi na zagospodarowanie się,
 - 5) uprawnienia do bezpłatnego przejazdu i bezpłatnego przewozu mienia publicznymi środkami transportu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od granicy państwa do miejsca osiedlenia.
2. Repatriantom pragnącym nabyć gospodarstwo rolne wydziela się odpowiedni obszar gruntów wraz z budynkami z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa do bezpłatnego użytkowania na okres lat pięciu. Jeżeli grunty te będą należycie zagospodarowane, po upływie lat pięciu Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa przeniesie nieodpłatnie własność gruntów wraz z częściami składowymi na rzecz repatrianta.
 3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb i zakres udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1 i 2, jak również obowiązki wojewodów w tym względzie.
 4. Rada Ministrów może rozciągnąć postanowienia niniejszego artykułu także na repatriantów przybywających z innych obszarów niż wymienione w ust. 1, jeżeli ich sytuacja materialna jest zbliżona do sytuacji repatriantów określonych w ust. 1.

Art. 6.

Dzieciom repatriantów zapewnia się przyjęcie na studia w szkołach wyższych publicznych lub na naukę w szkołach średnich publicznych bez egzaminów wstępnych.

Art. 7.

Współmałżonkom repatriantów nie będącym narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego udziela się zezwolenia na osiedlenie się. Nabycie przez nich obywatelstwa polskiego określają przepisy ustawy o obywatelstwie polskim.

Art. 8.

1. Stwierdzanie narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego osoby pragnącej osiedlić się na stałe w charakterze repatrianta należy do właściwości konsulów.
2. Stwierdzenie narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego osób, o których mowa w art. 1 ust. 2, należy do właściwości wojewody, na którego terenie działania osoby te przebywają.

3. Konsul lub odpowiednio wojewoda, wydają repatriantom zaświadczenie o repatriacji.

Art. 9.

W ustawie z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128, Nr 41, poz. 255, Nr 63, poz. 403, Nr 93, poz. 569, Nr 107, poz. 692, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 776, z 1998 r. Nr 66, poz. 431, Nr 108, poz. 684, Nr 137, poz. 887, Nr 162, poz. 1112, 1118 i 1126) w art. 23 w ust. 1 w pkt 2 w lit. g) kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się lit. h) w brzmieniu:

„h) był zatrudniony za granicą i przybył do Polski jako repatriant.”.

Art. 10.

W ustawie z 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 114, poz. 739, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 79:

a) w ust. 3 skreśla się wyrazy „ , po uzyskaniu zgody Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji”;

b) w ust. 5 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się wyrazy „nie dotyczy to odmowy udzielenia wize repatriacyjnej od której służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.”;

2) skreśla się art.97.

Art. 11.

1. Rada Ministrów w terminie 60 dni od dnia ogłoszenia ustawy ustanowi Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”.
2. Do Pełnomocnika stosuje się przepisy art. 10 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o organizacji i trybie pracy Rady Ministrów oraz o zakresie działania ministrów (Dz. U. Nr 106, poz. 492, Nr 156, poz. 775 i Nr 162, poz. 1126).
3. Pełnomocnik podejmuje działania konieczne dla realizacji przepisów ustawy.

Art. 12.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Po dłuższym okresie czasu, gdy przepisy o repatriacji były bądź martwe, bądź też przestały obowiązywać nastąpiło wznowienie akcji repatriacyjnej, do czego bodźcem stały się przyjazdy Polaków z Kazachstanu. Z czasem uzyskały one tymczasową podstawę prawną w postaci uchwały Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r. W jej wykonaniu wydano instrukcję konsularną, która stwarzała tryb załatwiania spraw repatriacyjnych. Dalszym krokiem we właściwym kierunku była ustawa z 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, która zawiera przepisy o wydawaniu wiz repatriacyjnych i reguluje niektóre problemy z zakresu przyznawania obywatelstwa polskiego, jednak z natury rzeczy są to regulacje cząstkowe, luźno zresztą wiążące się z zasadniczym trzonem ustawy.

Jednocześnie pierwsze, jak dotąd indywidualne, przyjazdy repatriantów pozwoliły na zebranie doświadczeń, które wykazały, że szereg zagadnień o dużej doniosłości praktycznej pozostaje poza regulacją prawną, lub - co gorsza - jest uregulowanych niewłaściwie. Stąd powstała koncepcja nowej regulacji prawnej.

Projekt ustawy określa szerzej niż dotąd pojęcie repatrianta. Przede wszystkim nie łączy tego z pojęciem cudzoziemca. W warunkach częstego zjawiska podwójnego obywatelstwa, wypadków braku jakiegokolwiek obywatelstwa, długotrwałego zamieszkiwania poza granicami kraju obywateli polskich (nieraz od kilku pokoleń) repatriację należy ujmować szerzej, odnosząc ją do przeniesienia się do kraju osób narodowości polskiej lub pochodzenia polskiego celem osiedlenia się w Rzeczypospolitej Polskiej na stałe. Punktem wyjścia do takiego ujęcia zagadnienia jest art. 52 ust. 5 Konstytucji, który prawo powrotu do kraju nie wiąże ze sprawą jakiegokolwiek obywatelstwa.

Wspomniane prawo powrotu jest uzależnione tylko od przesłanki narodowości względnie pochodzenia polskiego i od woli osoby zainteresowanej. Należało więc odejść od tych przepisów, które wydanie wize repatriacyjnej uzależniają od swobodnego, niezaskarżalnego uznania administracji.

Oczywiście należy zdawać sobie sprawę z bardzo zróżnicowanej sytuacji repatriantów. Wszyscy oni winni mieć prawo do powrotu, do świadczeń socjalnych na równi z obywatelami polskimi zamieszkałymi w kraju, do wykonywania zawodu zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, wreszcie do swobodnego dostępu ich dzieci do kształcenia

na wszystkich szczeblach nauczania, z uwzględnieniem specyficznej sytuacji, w jakiej znajdują się dzieci i młodzież wychowani w obcym środowisku. Ze względu na zasadę równych szans dzieci i młodzież pochodząca ze Wschodu winna korzystać czasowo z preferencji w zakresie pomocy stypendialnej.

Szczególne prawa winno się przyznać repatriantom z Kazachstanu i innych obszarów azjatyckich. Znaleźli się oni w trudnej sytuacji ekonomicznej i społecznej, a jednocześnie mamy w stosunku do nich szczególny obowiązek solidarności wobec faktu, że w ogromnej większości są to osoby deportowane w okresie stalinowskiego terroru lub ich potomkowie, którzy przez szereg dziesiątków lat żyli w warunkach ucisku. Zaslugują oni na udzielenie im pomocy w rozszerzonym zakresie ułatwiających im adaptację w nowym środowisku.

Szacuje się, że z ok. 100000 osób pochodzenia polskiego zamieszkujących Kazachstan i inne republiki środkowo-azjatyckie ok. 50000 zechce przyjechać do Rzeczypospolitej Polskiej. Przewiduje się, że większość z nich przesiedli się do Rzeczypospolitej Polskiej w okresie trzylétnim

Warszawa, dnia 24.06.1999 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie zgodności senackiego projektu ustawy o repatriacji z
prawem Unii Europejskiej**

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu (M.P. z 1998 r. Nr 44, poz. 618 z późniejszymi zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem projektu ustawy o repatriacji jest umożliwienie przeprowadzenia repatriacji Polaków i osób pochodzenia polskiego pragnących osiedlić się w Polsce na stałe. W tym celu projekt przewiduje przyznanie repatriantom obywatelstwa polskiego i wszystkich płynących z tego tytułu praw a także licznych form pomocy w osiedleniu się, zagospodarowaniu i reintegracji ze społeczeństwem. W celu realizacji postanowień ustawy przewiduje się powołanie Pełnomocnika rządu ds. repatriacji.

2. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem

W obowiązującym prawie wspólnotowym nie istnieją żadne regulacje obejmujące zakres merytoryczny opiniowanego projektu.

3. Układ Europejski

Żadne z postanowień Układu ustanawiającego stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi (Układ Europejski) nie dotyczy materii objętej zakresem omawianego projektu.

4. Analiza przepisów projektu

Zakres przedmiotowy projektu ustawy o repatriacji nie jest objęty przepisami prawa wspólnotowego ani postanowieniami Układu Europejskiego.

5. Konkluzje

Omawiany projekt ustawy o repatriacji nie jest objęty zakresem obowiązującego prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Integracji Europejskiej

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Stąskiewicz

Deskryptory bazy REX: Unia Europejska, repatrianci, Polonia

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 29 czerwca 1999 r.

Cena - 0,57 zł + 22% VAT

